

જાહેરાત ક્રમાંક -૯૪/૨૦૧૮-૧૯

સરકારી વિનયન, વાણિજ્ય અને વિજ્ઞાન કોલેજો ખાતે રાજ્યશાસ્ત્ર વિષયના મદદનીશ પ્રાધ્યાપક, વર્ગ-૨ પ્રાથમિક કસોટીનો

અભ્યાસક્રમ ભાગ -૧

માધ્યમ:ગુજરાતી

કુલ ગુણ :૧૦૦

૧	ભારતની ભૂગોળ - ભૌગોલિક, આર્થિક, સામાજિક, કુદરતી સંસાધન અને વસ્તી અંગેની બાબતો- ગુજરાતના ખાસ સંદર્ભ સાથે
૨	ભારતનો સાંસ્કૃતિક વારસો- સાહિત્ય, કલા, ધર્મ અને સ્થાપત્યો- ગુજરાતના ખાસ સંદર્ભ સાથે
૩	ભારતનો ઇતિહાસ- ગુજરાતના ખાસ સંદર્ભ સાથે
૪	ભારતની અર્થવ્યવસ્થા અને આયોજન
૫	<p><u>ભારતીય રાજનીતિ અને ભારતનું બંધારણ:</u></p> <p>(૧) આમુખ (૨) મૂળભૂત અધિકારો અને ફરજો (૩) રાજ્યનીતિના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો (૪) સંસદની રચના (૫) રાષ્ટ્રપતિની સત્તા (૬) રાજ્યપાલની સત્તા (૭) ન્યાયતંત્ર (૮) અનુસૂચિત જાતિ, અનુસૂચિત જનજાતિ અને સમાજના પછાત વર્ગો માટેની જોગવાઈઓ (૯) એટર્ની જનરલ (૧૦) નીતિ આયોગ (૧૧) પંચાયતી રાજ (૧૨) નાણા પંચ (૧૩) બંધારણીય તથા વૈધનિક સંસ્થાઓ- ભારતનું ચૂંટણી પંચ, સંઘ લોક સેવા આયોગ, રાજ્ય લોક સેવા આયોગ, કોમ્પ્યુટર એન્ડ ઓડિટર જનરલ; કેન્દ્રીય સતર્કતા આયોગ, લોકપાલ તથા લોકાયુક્ત અને કેન્દ્રીય માહિતી આયોગ</p>
૬	સામાન્ય બૌદ્ધિક ક્ષમતા કસોટી
૭	સામાન્ય વિજ્ઞાન, પર્યાવરણ અને ઈન્ફર્મેશન એન્ડ કોમ્યુનિકેશન ટેકનોલોજી
૮	ખેલ જગત સહિત રોજબરોજના પ્રાદેશિક, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય મહત્વના બનાવો

Advertise No. 94/2018-19

Assistant Professor of Political Science in Govt. Arts, Science, Commerce College
Class-II

Syllabus of Preliminary Test
Paper-1

Medium:Gujarati

Total Marks- 100

1	Geography of India-Physical, Economic, Social, Natural Resources and population related topics- with special reference to Gujarat
2	Cultural heritage of India-Literature, Art, Religion and Architecture- with special reference to Gujarat
3	History of India with special reference to Gujarat
4	Indian Economy and Planning
5	<u>Indian Polity and the Constitution of India:</u> (1) Preamble (2) Fundamental Rights and Fundamental Duties (3) Directive Principles of State Policy (4) Composition of Parliament (5) Powers of the President of India (6) Powers of Governor (7) Judiciary (8) Provisions for Scheduled Castes, Scheduled Tribes and backward classes of the society (9) Attorney General (10) NITIAayog (11) Panchayati Raj Institutions (12) Finance Commission (13) Constitutional and Statutory Bodies: Election Commission of India, Union Public Service Commission, State Public Service Commission, Comptroller and Auditor General; Central Vigilance Commission, Lokpal and Lokayukta, Central Information Commission
6	General Mental Ability
7	General Science, Environment and Information & Communication Technology
8	Daily events of Regional, National and International Importance including Sports

१. राजनीतिशास्त्रीय सिध्दांत:

राजनीतिशास्त्रीय सिध्दांतनी प्रकृति (व्याख्या), तेनी मुख्य निस्बतो, १८७० थी हास अने पुनरुत्थान, उदारमतवाद अने मार्क्सवाद, वैयक्तिक अने सामाजिक न्याय, विचारधारांनी भूमिका, परिवर्तनना सिध्दांतो : लेनिन, माओ, गांधी

२. राजनीतिसिध्दांतनी तत्वविचारणा:

प्राचीन भारतीय राजनीति (वस्तुविचार) कौटिल्य अने शान्तिपर्व:

ग्रीक राजनीति: प्लेटो अने अरिस्टोटल

युरोपी राजनीति-१ : मेक्रियावेली, लोब्ज, लोक, रुसो

युरोपीय राजनीति-२ : बेन्थाम, जे.एस.मिल, डेगल, कार्ल मार्क्स अने ग्रीन

सांप्रत राजनीति-१ : लेनिन, माओ, ग्रामस्की.

सांप्रत राजनीति-२ : रावल्स, नोजिक अने कोम्बुनिटेरियन्स (सामाजिकवाद), अर्वाचीन भारतीय

राजनीति : गांधी, अने.एस.रोय, अरविंदघोष, जयप्रकाश, आंबेडकर, सावरकर

विभावनान्ना अने समस्या-१ : मध्ययुगीन राजनीति, र्थ-राज्यना संबंधो अने बेधारी नीति

विभावनान्ना अने समस्या-२ : वर्तनवाद अने अनुवर्तनवाद, राजनीति सिध्दांतनी पडती अने पुनरुत्थान, लोकशाही, स्वतंत्रता अने समानता,

३. तुलनात्मक राजशास्त्र अने राजशास्त्रीय पृथक्करण:

तुलनात्मक राजनीतिशास्त्र : अेक विद्याशाखा लेप्ते तेनी उत्क्रांति, प्रकृति (व्याख्या) अने क्षितिजो

तुलनात्मक राजनीतिशास्त्रना अब्यास – अभिगमो परंपरागत, संरचनागत क्रियात्मक, पद्धतिगत, मार्क्सिय

बंधारणवाद : विभावनान्ना, समस्याओ अने मर्यादाओ

सरकारना प्रकारो : अेककेन्द्रीय- समवायी, लोकसत्तावली – प्रमुणशाहीवली

सरकारना अंगो: कारोबारी, विधानसत्ता, न्यायतंत्र, तुलनात्मक परिप्रेक्ष्यमां त्रणोना आंतरसंबंध,

पक्ष-पद्धतिओ अने वर्यस जुथो, यूटणीप्रथाओ, अमलदारशाही प्रकारो अने भूमिकाओ,

राजशास्त्रीय विकास अने राजशास्त्रीय आधुनिकरण, राजनीयक संस्कृति, राजनीयक, सामाजिकरण,

अने राजनीयक संक्रमण, राजनीतिज्ञ समाज-अग्रणीओ, लोकशाहीना समाजधोरणो सिध्दांत,

सत्ता, अधिकार अने कायदेसरता, क्रांति : सिध्दांतो अने प्रकारो

ताबेदारी : विकास अने अल्प विकास.

कारोबारी, विधानसत्ता अने न्यायतंत्र, भारत अने यु.एस.ए., यु.के. अने स्विजरलेन्डना विशेष

सदर्थमां, पक्षीयपद्धति अने विरोधपक्षनी भूमिका, मतदार संबंधी प्रक्रिया, सत्तानुं अलायटीकरण,

कायदानो नियम अने न्यायतंत्रीय निरीक्षण.

४. भारत सरकार अने राजनीति:

राष्ट्रीय यणवण, बंधारणीय विकास अने भारतीय राज बंधारणनुं घडतर भारतीय बंधारणना आदर्श-पाया, प्रस्तावना, मूणभूतलकको अने इरजो, अने मार्गदर्शक सिध्दांतो.

बंधारण : सामाजिक आर्थिक परिवर्तननो आधार, बंधारणीय सुधारान्ना, अने समीक्षा

સંરચના અને પ્રક્રિયા - ૧ : પ્રમુખ, વડાપ્રધાન, તંત્રીમંડળ, લોકસભાકીય કાર્યપદ્ધતિ, સંરચના અને પ્રક્રિયા- ૨ : રાજ્યપાલ, મુખ્યપ્રધાન, મંત્રીમંડળ, વિધાનસભા પંચાયતી રાજસંસ્થાઓ : ગ્રામિણ અને શહેરી, તેમનાં કાર્યો

સમવાયતંત્ર : ભારતમાં તેનો સિદ્ધાંત અને વિનિયોગ, સ્વાયત્તાની માંગણીઓ અને અલગતાવાદી આંદોલનો કેન્દ્ર - રાજ્યના સંબંધોમાં ઉપસી આવતા પ્રવાહો, કેન્દ્રીય કારોબારી, લોકસભા, ન્યાયતંત્રો: સુપ્રિમકોર્ટ, હાઈકોર્ટ્સ, અદાલતી સમીક્ષા, લોકહિતના મુકદ્દમાઓ સમેત ન્યાયતંત્રીય ગતિશીલતા, ન્યાયતંત્રીય સુધારાઓ, રાજકીય પક્ષો, વર્ચસ જૂથો, લોકમત, જાહેરમાધ્યમો, સનદી, લશ્કરી અમલદાર અને ખેડૂત આંદોલનો,

ચૂંટણીઓ : મતદારોનું વર્તન, ચૂંટણીપંચ, મતદારો સંબંધી સુધારાઓ

પ. જાહેર વહીવટ (પબ્લિક એડમિનિસ્ટ્રેશન):

જાહેર વહીવટક્ષેત્રનો વિદ્યાશાખા લેખેવિકાસ, જાહેર વહીવટના ક્ષેત્રે અભ્યાસના અભિગમો, નિર્ણયાત્મક બળ, પર્યાવરણલક્ષી અને પદ્ધતિઓ વહીવટી વ્યવસ્થાનો વિકાસ

સંગઠનના સિદ્ધાંતો : સંઘટનના મુખ્ય આધારો, હરોળ અને સાર્થીઓ અધિકાર સંબંધી એકવાયતા, દરજ્જાઓ, અંકૂશની સીમા કેન્દ્રીયતા અને વિકેન્દ્રીયતા, સંઘટનના પ્રકારો- ઔપચારિક - અનૌપચારિક સંગઠનો,

સંગઠનનાં સ્વરૂપો : વિભાગ, જાહેર સંકુલ અને નિગમ, મુખ્ય સંચાલક, નિમાણક તાલીમ, બઢતી, શિસ્ત, નૈતિકતા, શેઠ-નોકર સંબંધો

અમલદારશાહી : સિદ્ધાંતો, પ્રકારો અને ભૂમિકાઓ, મેક્સ વેબર અને એના સમીક્ષકો, સનદી અમલદારો-પ્રધાન સંબંધક, નેતાગીરી, નિર્ણયો લેવામાં તેની ભૂમિકા, સંક્રમણ (વિચારવિનિમય)

નાણાકીય વહીવટ : બજેટ, ઓડિટ, ભારત અને ઈંગ્લેન્ડ (યુ.કે.) ના વિશિષ્ટ સંદર્ભે નાણા અંકૂશ

સુવહીવટ: વહીવટીય ભ્રષ્ટાચારની સમસ્યાઓ, પારદર્શકતા અને જવાબદારી, માહિતિ પ્રાપ્તિનો હક્ક, ફરિયાદ નિવારણ સંસ્થાઓ, લોકપાલ અને લોકાયુક્ત શાસનનું નિયમન- ન્યાયતંત્રીય અને વિધાનસભાકીય અમલદારશાહી

દ. આંતરરાષ્ટ્રીય સંબંધો:

સ્પર્ધાગત સિદ્ધાંતો અને આંતરરાષ્ટ્રીય સંબંધોના અભ્યાસ માટેના અભિગમો : આદર્શવાદી, વાસ્તવિક પદ્ધતિઓ, રમત, સંસ્ક્રમણ અને નિર્ણયાત્મકતા, આંતરરાષ્ટ્રીય સંબંધોમાં સત્તા, રસ અને વિચારધારા

સત્તાનાં અંગો/ ઘટકો : સંપાદન, સત્તાનો ઉપયોગ અને મર્યાદાઓ, દર્શન/દ્રષ્ટિ

રાષ્ટ્રીય હિતનું ઘડતર અને પોષણ : આંતરરાષ્ટ્રીય સંબંધોમાં વિચારધારાનો અર્થ, ભૂમિકા અને પ્રસ્તુતતા શસ્ત્રસંરંજન અને યુદ્ધો : વંશલક્ષી સમસ્યાઓ યુદ્ધો/ સંઘર્ષો : પ્રકૃતિ, કારણો અને પ્રકારો, પરંપરાગત, ન્યૂક્લીયર / બાયો કેમિકલ યુદ્ધો, પ્રતિબંધકતા, શસ્ત્રસ્પર્ધા, શસ્ત્રનિયંત્રણ અને નિ:શાસ્ત્રીકરણ. સમસ્યાઓની શાંતિપૂર્ણ સમજૂતિ, સંઘર્ષ-ઉકેલ, રાજકીય મુત્સદ્દીગીરી, World Order વિશ્વસંઘ અને શાંતિ અભ્યાસો, ઠંડુયુદ્ધ, જોડાણો, તટસ્થતા, શિતયુદ્ધનો અંત, વૈશ્વિકતા, આંતરરાષ્ટ્રીય કાયદામાં રાજ્યોનાં હક્કો અને ફરજો, દરમિયાનગીરી, સંધિનો કાયદો, યુદ્ધનો પ્રતિબંધ અને નાશ

આંતરરાષ્ટ્રીય સંબંધોની રાજકીયશાસ્ત્રીય વ્યવહાર : આંતરરાષ્ટ્રીય નૂતન અર્થવ્યવસ્થા, ઉત્તર-દક્ષિણસંવાદ, દક્ષિણ-દક્ષિણનો સહકાર, ડબલ્યુટીઓ, નૂતનસંસ્થાનવાદ અને તાબેદારી

પ્રાદેશિક અને પેટા પ્રાદેશિક સંઘો:

વિશેષતા : સાર્ક એશિયન, ઓપેસીટી, ઓએસએસ, સંયુક્તરાષ્ટ્રો, ધ્યેયો, હેતુઓ, સંયુક્ત રાષ્ટ્રસંઘના કાર્યની રચના અને મૂલ્યાંકન, શાંતિ અને વિકાસના દ્રષ્ટિકોણો, ખતપત્ર/સનદ ફેર તપાસ, સંયુક્તરાષ્ટ્ર અંતર્ગત સત્તાખોરી અને કૂટનીતિ, નાણાવિનિમય અને શાંતિસુરક્ષાની કામગીરી.

આંતરરાષ્ટ્રીય બાબતો પરત્વે ભારતની ભૂમિકા: પડોશીઓ સાથેના ભારતના સંબંધો, યુધ્ધો, કરારનામા અને સુરક્ષા-ખેવના, મધ્યસ્થીય ભૂમિકા, ભારતીય વિદેશનીતિ અને કૂટનીતિનાં વિશેષ લક્ષણો. સંઘર્ષો અને તેનું નિવારણ, રાષ્ટ્રીય સુરક્ષાની બદલાતી વિભાવના અને રાષ્ટ્ર-રાજ્ય પંધતિને પડકારો, શસ્ત્રો અને શસ્ત્રનિયંત્રણ.

ભારતની ન્યૂક્લીયરનીતિ

પડોશીઓ અને યુ.એસ.એ. સાથેના ભારતના સંબંધો; યુ.એનમાં ભારતની ભૂમિકા, ભારત અને પ્રાદેશિક સંગઠનો (સાર્ક, એશિયન) હિન્દમહાસાગર.

૭. **રાજનિયક વિકાસ**, રાજનિયક આધુનિકરણ, રાજનિયક સામાજિકરણ અને રાજનિયક સંસ્કૃતિ અને સત્તા અધિકારી, રાજનીતિજ્ઞ સમાજવૃત્તીવર્ગ

૮. **રાજ્ય-રાજકારણની સબળતા:**

જાતિ, વર્ણ, લિંગ, દલિત અને પ્રાદેશિક સમસ્યાઓ, રાષ્ટ્રનિર્માણ અને ભાવાત્મક એકતાની સમસ્યાઓ.

૯. **ભારતમાં વિકાસ નિયોજન અને વહીવટીતંત્ર:**

અમલદારશાહી અને વિકાસના પડકારો, વહીવટીય સંસ્કૃતિ, વહીવટીય ભ્રષ્ટાચાર, વહીવટીય સુધારા, પંચાયતરાજ, પ્રજાકીય વહીવટીતંત્ર પર ઉદારમતવાદિતાની અસર.

**Syllabus for the Preliminary Examination for the recruitment of
Assistant Professor (Political Science), Class-II**

Medium : English

1. Political Theory:

Nature of Political Theory, its main concerns, decline and resurgence since 1970s

Liberalism and Marxism

Individual and Social Justice

Role of Ideology

Theories of change : Lenin, Mao, Gandhi

2. Political Thought:

Ancient Indian Political Thought : Kautilya and Shanti Parva.

Greek Political Thought : Plato and Aristotle

European Thought–I : Machiavelli, Hobbes, Locke, Rousseau

European Thought–II : Bentham, J. S. Mill, Hegel, Karl Marx and Green. Contemporary Political Thought–I : Lenin, Mao, Gramsci, Karl Marx. Contemporary Political Thought–II : Rawls, Nozick and Communitarians.

Modern Indian Thought : Gandhi, M. N. Roy, Aurobindo Ghosh, Joy Prakash, Ambedkar, Savarkar.

Concepts and Issue–I : Medieval Political Thought : Church State Relationship and Theory of Two Swords.

Concepts and Issue–II : Behaviouralism and Post-Behaviouralism, Decline and Resurgence of Political Theory.

Democracy, Liberty and Equality.

3. Comparative Politics and Political Analysis:

Evolution of Comparative Politics as a discipline; nature and scope.

Approaches to the study of comparative politics : Traditional, Structural-Functional, Systems and Marxist.

Constitutionalism : Concepts, Problems and Limitations.

Forms of Government : Unitary—Federal, Parliamentary—Presidential.

Organs of Government : Executive, Legislature, Judiciary—their interrelationship in comparative perspective.

Party Systems, role of opposition and Pressure Groups; Electoral Systems.

Bureaucracy—types and roles.

Political Development and Political Modernization.

Political Culture, Political Socialization and Political Communication.

Political Elite; Elitist theory of Democracy.

Power, Authority and Legitimacy.

Revolution : Theories and Types.

Dependency : Development and Under Development.

Approaches to the study of comparative Politics

Constitutionalism in theory and practice

Executive, Legislature and Judiciary with special reference to India, USA, UK and Switzerland

Separation of Powers, Rule of Law and Judicial Review

4. Indian Government and Politics:

National Movement, Constitutional Developments and the Making of Indian Constitution.

Ideological Bases of the Indian Constitution, Preamble, Fundamental Rights and Duties and Directive Principles.

Constitution as Instrument of Socio-Economic Change, Constitutional Amendment and Review.

Structure and Process–I : President, Prime Minister, Council of Ministers, Working of the Parliamentary System.

Structure and Process–II : Governor, Chief Minister, Council of Ministers, State Legislature.

Panchayati Raj Institutions: Rural and Urban, their working.

Federalism : Theory and Practice in India; Demands of Autonomy and Separatist, Movements; Emerging trends in Centre-State Relations.

Judiciary: Supreme Court, High Courts, Judicial Review, Judicial Activism, including Public Interest Litigation cases, Judicial Reforms.

Political Parties, Pressure Groups, Public Opinion, Media; Subaltern and Peasant, Movements.

Elections, Electoral Behaviour, Election Commission and Electoral Reforms.

Union Executive, Parliament, Supreme Court, Judicial Activism

5. Public Administration:

Development of Public Administration as a discipline; Approaches to the study of Public Administration: Decision-making, Ecological and Systems; Development, Administration.

Theories of organization.

Principles of organization: Line and staff, unity of command, hierarchy, span of control, centralization and decentralization, Types of organization—formal and informal; Forms of organization; department, public corporation and board.

Chief Executive: Types, functions and roles.

Personnel administration: Recruitment, Training, Promotion, Discipline, Morale, Employee-Employer Relations.

Bureaucracy : Theories, Types and Roles; Max Weber and his critics. Civil, servant—Minister relationship.

Leadership, its role in decision-making; Communication.

Financial Administration : Budget, Audit, Control over Finance with special, reference to India and UK

Good Governance; Problems of Administrative Corruption; Transparency and Accountability; Right to Information.

Grievance Redressal Institutions : Ombudsman, Lokpal and Lokayukta.

Control over Administration—Judicial and Legislative

6. International Relations:

Contending Theories and Approaches to the study of International Relations; Idealist, Realist, Systems, Game, Communication and Decision-making.

Power, Interest and Ideology in International Relations; Elements of Power :

Acquisition, use and limitations of power, Perception, Formulation and Promotion of National Interest, Meaning, Role and Relevance of Ideology in International Relations.

Arms and Wars : Nature, causes and types of wars/conflicts including ethnic disputes; conventional, Nuclear/bio-chemical wars; deterrence, Arms race, Arms control and Disarmament.

Peaceful settlement of disputes, conflict resolution, Diplomacy, World-order and Peace studies.

Cold war, Alliances, Non-alignment, End of Cold war, Globalisation. Rights and Duties of states in international law, intervention, Treaty law, prevention and abolition of war.

Political Economy of International Relations; New International Economic Order, North-South Dialogue, South-South Cooperation, WTO, Neo-colonialism and Dependency.

Regional and sub-regional organisations especially SAARC, ASEAN, OPEC, OAS.

United Nations : Aims, Objectives, Structure and Evaluation of the working of UN, Peace and Development perspectives; Charter Revision; Power-struggle and Diplomacy within UN, Financing and Peace-keeping operations.

India's Role in International affairs : India's relations with its neighbours, wars, security concerns and pacts, Mediatorial Role, distinguishing features of Indian Foreign Policy and Diplomacy.

Conflicts and Conflict-Resolution

Changing concept of National Security and Challenges to the Nation-State System, Arms and Arms-control

Determinants and Compulsions of India's, India's Nuclear Policy

India's Role in the UN,

India and Regional Organizations (SAARC, ASEAN), Indian Ocean.

7. Political Development

Political Modernization

Political Socialisation and Political Culture

Power and Authority

Political Elite

8. Dynamics of state politics

Class, Caste, Gender, Dalit and Regional Issues, Problems of Nation-Building and Integration

9. Development Planning and Administration in India

Bureaucracy and Challenges of Development

Administrative Culture; Administrative Corruption, and

Administrative Reforms, Panchayati Raj

Impact of Liberalization on Public Administration